

Oswin Moro, Volkskundliches aus dem Kärntner Nockgebiet. Klagenfurt 1952. Verlag des Geschichtsvereines für Kärnten. Vel. 8°, 303 strani.

V tej knjigi so združeni članki, ki jih je Oswin Moro spisal od leta 1926 do 1939 o ljudski medicini, ljudskem verovanju, ljudskem pesništvu, ljudski umetnosti in o kmečkem delu v Sent Ožboltu in Kleinkirchheimu, gorskih nemških krajih v območju Nockov, to so gore, ki spadajo pod Krške Alpe. To je že druga knjiga, ki jo je objavil Oswinovo brat Gotbert iz bratove zapuščine. Sledila bo še tretja. V teh knjigah bo zbrano ogromno narodopisnega gradiva, ki bo tudi slovenskemu etnografu primerjalno dobrodošlo, posebno če bo tudi tretja knjiga tako lepo ilustrirana kot je druga.

Vseh podrobnosti, ki jih knjiga vsebuje, ni mogoče naštevati. Vmes je mnogo starinskega, saj sta oba kraja zelo odročna, St. Oswald 1360 m, Kleinkirchheim pa 1073 m. — Medlo odseva iz nekaterih besed še slovenska naselitev, n. pr. Gromaten — gromada, grmada, gora Moschelitzen, Dolzn, to so dolci, ki jih avtor razlaga: sind kleine Quertäler, die den Westabhang des Fakerts und der Moschelitzen durchschneiden (str. 65), Tertschnig, Zirkitzen, Ober u. Unterschern (72), Priedröf, Zeanitzen (gori). — Pred kratkim so prebivalci še darovali vetru (v dveh hišah je to še danes običaj), so veter narkmili. Cas za to je sveti večer, velikonočna krstnica (Tafsamsti = Taufsamstag) ali pa velika noč.

Gnoj se iz hlevov ne izvaja vsak dan, ampak se tam nabira in dvakrat do trikrat na leto izvozi. Kakor v gorati gornjegrajski okolici in tudi še drugod po Sloveniji, imajo prav dolga gospodarska poslopja, ker imajo posebne hleve za vole, konje, krave itd. Zanimive so besede: Leachn = Grenze eines Samenwurfes, slov. leha, kakor daleč sejalec z roko vrže žito, Bromach = Heidelbeergesträuch, Gepater = peter, Lucka = luknja, Wolschger = Maulwurf. Tschatsch = slabe stvari, tschatscheln = igrati, prim. slov. kor. čače igrache. Tako se pojavi še to in ono, kar je za primerjavo z našim narodopisjem zanimivo.

France Kotnik

Margaret Montgomery, Slovenian Folklore in Indianapolis. — Objavljeno v: »Hoosier Folklore«, A Quarterly of Folklore from Indiana and Neighboring States. Vol. VI, N. 4, Dec. 1947, Indianapolis (Indiana, USA), str. 121—132.

Zvezek te pri nas neznane revije mi je poslal ameriški raziskovalec otroških iger, prof. Paul G. Brewster, ki mu za to pozornost gre nas vseh zahvala. Petstočlanska strnjena slovenska naselbina v Indianapolisu je zaradi še vedno živega starokrajškega izročila vzbudila pozornost avtorice, ki najprej opiše naselbino samo, nato pa poda nekaj slovenskega folklornega gradiva, kakor ga je izvedela iz ust dveh Slovencev. Posebno ena, rojena v Ameriki, poročena z Nemcem, ji je znala mnogo povedati. Tako je zbrala avtorica opise običajev za Miklavža, božič, godovanje, veliko noč ter dodala recept za potico (z natankim opisom nadeva) in za grozdno juho (primorsko?). Sledita dve pravljici, ki ju je zapisala stara mati ene izmed obeh poročevalk, »Spretni tat« (The Master Thief, Aarne-Thompson tip 1525) in »Trije bratje« (The Three Wolves, Aarne-Thompson tip 451). Obe pravljici sta že »amerikanizirani«, kar bo posebno zanimivo za naše raziskovalce pravljic. Avtorica ugotavlja, da je indianapska slovenska naselbina »a gold mine of folklore«, da pa v družinah, kjer se priženi ali primoži tuj element, stari običaji ginevajo, medtem ko drugod še vedno žive. Vsekakor zanimivo pričevanje, kako važen delež pri ohranjanju narodne zavesti v tujini ima vprav folklor. Prazniki in običaji ob njih, ljudska pesem in pravljica pokažejo svojo silno moč posebno v tujem okolju. Z nevidnimi močmi priklepajo človeka na rodno grudo in na skrivne vire njenega izročila. Dokler jih sam ne pretrga, v tujem morju ne utone.

Niko Kuret